

Özdemir İnce (1 Eylül 1936, Mersin -)

Şair, yazar, gazeteci.

1956'da Mersin Lisesi'nden mezun oldu. 1960'ta Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Bölümü'nü bitirdi. Aydın Lisesi'nde öğretmenlik yaparken Fransız hükümetinin açtığı sınavı kazanarak 1965-1966 yıllarında Paris'te Çağdaş Fransız Dili ve Edebiyatı ile Fonetik (Sesbilim) okudu. 1969'da TRT'ye girdi. 1982'de kurumdan emekli oluncaya kadar Dış Haberler Müdürlüğü'nde çevirmen, televizyonda metin yazarı, Ödenetim ve Redaksiyon Müdürü, Program ve Yayın Planlama Müdürü, Genel Müdürlük Müşaviri ve Uzman olarak çalıştı. 1982-1989 yılları arasında çeviri yaparak hayatını kazandı.

Özdemir İnce'nin yayınlanmış çok sayıda şiir ve deneme kitabı bulunmaktadır. Yanı sıra, pek çok şiir, oyun, roman-düzyazı ve kuram çevirisi yapmıştır.

Özdemir İnce'nin Fransızcadan yaptığı *Fırtına Çocukları* çevirisi, ilk olarak 1973 yılında (*Kasırga Çocukları* adıyla, May Yayınları) yayınlanmıştır.

Eserin özgün adı:

Rajdenniye burey

Çevirinin önceki basımları:

Kasırğa Çocukları
(1973, May Yayınları)

NİKOLAY OSTROVSKİ

FIRTINA
ÇOCUKLARI

ROMAN

TÜRKÇESİ
ÖZDEMİR İNCE

yordam
edebiyat

Yordam Edebiyat: 5 • **Fırtına Çocukları** • Nikolay Ostrovski
ISBN 978-605-172-159-0 • *Türkçesi: Özdemir İnce*
Düzeltilme: Onur Caymaz-Ali Gündoğan • Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç
Sayfa Düzeni: Gönül Göner • Birinci Basım: Eylül 2016
© Özdemir İnce, 2016 © Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • Faks: 0212 528 19 09
W: www.yordamkitap.com • E: info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat

Baskı: **Yazın Basın Yayın Matbaacılık Turizm Tic.Ltd.Şti.** (Sertifika No: 12028)
İ.O.S.B. Çevre Sanayi Sitesi 8. Blok No:38-40-42-44
Başakşehir - İstanbul
Tel: 0212 5650122

FIRTINA
ÇOCUKLARI

ROMAN

OSTROVSKİ ÜZERİNE

Anna Karavayeva

Sovyet insanların ve dünyanın bütün öncülerinin en çok sevdikleri yazarlar arasında bulunan Nikolay Ostrovski doğalı elli yıl oluyor.*

Onulmaz bir hastalığa yakalanan Ostrovski hayatının son yıllarında yatağından çıkamadı ama hayata, vatanına, halkına çılgınca âşık bu insanın, yaşadığı çağa sağladığı yararlar saymakla bitmez! Kısa ve görkemli ömrü nasıl da duru ve gösterişten uzaktı!

Bu, inatçı bir savaş, yaratıcı yetenek ve tutku dolu kısacık hayat, sadece kendi ulusunun değil, milyonlarca yabancı okurun da dikkatini çekmiş, içten sevgi ve yakınlığını kazanmıştı. *Ve Çeliğe Su Verildi*, dünyada büyük yankılar uyandırmıştı. Romanın geçtiği ortam ve olumlu kahramanları insan bilincinin, benzersiz cesaretin, yaratıcı vatanseverliğin, halkın hizmetinde yorulmak bilmez çalışmanın örneğini veriyordu.

Bu benzersiz kahramanlara özgü kişilik nerede ve nasıl oluştu?

Ostrovski gözlerini işçi yığınları arasında açtı ve onların hayatını, umutlarını ve özlemlerini yakından tanıdı. İşçi yüreğini görmeyi çocukluğunda öğrendi. Bir işçi ailesinin çocuğu olan

* Anna Karavayeva'nın kısaltılıp özetlenerek çevrilen bu konferansı 1954 yılında sunulmuştur. Ostrovski'nin ölüm tarihi 22 Aralık 1936'dır.

bu genç adamın kişiliği işçilerin özgürlük ve mutluluğu uğruna yapılan savaşta oluştu; o ateşte pişti.

(.....)

Tanıştığımız günleri düşünüyorum: O sıralar Moskova’da bugün adını taşıyan sokakta, eski bir evde oturuyordu. Onu Soçî’de, güneşte yıkanan bir bahçede düşünüyorum; bugün kendi müzesi haline getirilmiş olan, Moskova’nın Gorki Caddesi’ndeki evinde yaptığımız uzun konuşmaları düşünüyorum, gözümün önüne hayat, düş ve irade dolu yüzü geliyor. Bu gözleri görmeyen adamın zayıf ve soluk yüzü öylesine anlamlıydı ki insan, gölgeli uzun kirpikli, iri siyah gözlerinin her şeyi gördüğünü sanırdı: Güneyin parıltılı güneşini, olağanüstü güzellikteki çiçekleri, ağaçları, denizi, bulutları; Moskova’nın kış gecelerinde, lambanın yumuşak ışığını, dost ve yakınlarının yüzlerini... Kimi zaman düşünce, kimi zaman da neşeli bir gönül atılımı sezdirenen genç gülümsemesi bembeyaz dişlerini ortaya çıkarır ve her defasında “bu adamın bunca gücü nereden geliyor,” diye düşünürdüm.

Ama gövdesel gücü öylesine azdı ki Ostrovski’nin yazarlık hayatı ancak dört yıl sürebildi.

“Doğa bana acımasız davrandı,” diyordu acı alayla ve bu sözlerde gerçekten, korkunç bir gerçek vardı. Henüz çocuk denecek yaşta, genç Sovyet Cumhuriyeti’ni savunmak için eyere atlamış, düşman saflarına dalmıştı. Savaşın neden olduğu açlık ve çözülme yıllarından sonra yeniden kuruluşun insanüstü gerilimini yaşamıştı. Felaketlerin yiyip bitirdiği vücudu bunlara dayanamadı ve merhametsiz acıların yatağa çivilediği, eylemsizliğe, devinimsizliğe mahkûm biri oldu. Bununla birlikte uğradığı acı ve felaketlere karşı koymakla kalmadı, onları yenmeyi; halkın yaşadığı hızla yaşamayı başardı. Romanlarında, düşüncelerinde ve sözlerinde hayatı övüp yüceltti.

Sovyet insanı, *Ve Çelîğe Su Verildi* ve *Fırtına Çocukları* romanlarının kahramanlarında kendi ruhunun en yetkin çizgi-

lerini bulmakta; kahramanların eylemlerinde, ülkenin esenliği uğruna harcadığı çabaları tanımaktadır.

Ostrovski, yara iyileşince unutulmuş insanlardan değildi. O, kişiliği insanların yüreğini derinden etkileyen güç dolu gerçek bir savaşçıydı. Yapıtına, atılgan ve zengin ruhunun gücünü, aklının ve yüreğinin ateşini, yeni insanımıza olan sevgisini aktarmıştı.

Ve Çeliğe Su Verildi romanı, 1934 yılında *Genç Muhafız* dergisinde yayınlanınca biçimci eleştiriciler sessizlikle geçiştirmişti. Sonra bu romanı geçiştirme olanağı kalmayınca toplumcu gerçekçiliğin düşmanları, Ostrovski'yi, yapıtlarının özünde edebî değer bulunmayan ilginç bir yazar gibi sunmaya kalkıştı ama hayat gerçeğin ne olduğunu gösterdi.

Halk, yayınlanır yayınlanmaz romana büyük önem verip derin dostlukla bağlandı. Derginin yazı kurulu, metni yayınlarken okurların ve özellikle gençlerin ilgisini çekeceğine inanıyordu.

(.....)

1932 yılının Nisan ayının rüzgârlı bir gününde Ostrovski'yi görmeye gittim. Kapıya vurduğum zaman, bir ses "giriniz," dedi. Göğsüne kadar örtülere sarınmış bir adam yatakta yatıyordu. Solgun ve zayıf yüzü kansızdı.

Sakat olduğunu biliyordum ama böylesine düşünmemiştim onu. Gücsüzlüğünden ve zayıflığından etkilenip konuşmayı daha sonraki bir tarihe bırakarak hastayı rahatsız etmemeye karar verdim hemen.

Kısa boylu, yaşlı ve zayıf bir kadın girdi odaya. Siyah gözleri vardı, tatlı tatlı gülümsüyordu.

"Anne, kim?" diye sordu.

Annesi adımı söyledi.

"Ah!.. Çok iyi! Şöyle gelin, şöyle gelin!"

Olağanüstü güzellikte bir gülümseme yüzünü aydınlatıyordu. Gençlik ve yaşama sevinci en küçük çizgilerini bile canlan-

dırdı, hasta birinin yanında bulunduğumu hemen unuttum. *Genç Muhafız*'da yayınlanmakta olan *Ve Çeliğe Su Verildi*'nin birinci bölümü üstüne konuşmaya başladık. Ostrovski, kahramanlarının bizde uyandırdığı duyguyu öğrenmek istiyordu.

“Bence Pavel kötü olmaktan uzak, küçük bir delikanlıdır,” dedi, muzip ve nükte dolu bir gülümseme yüzünü aydınlattı: “Hiç kuşkusuz, Korçağın ile Ostrovski'nin çok sağlam bir dostlukla birbirlerine bağlı oldukları gerçeğini gizlemek amacıyla değilim.”

Birdenbire ciddileşti ve tasalı bir sesle sordu: “Romanım sadece bir otobiyografi gibi mi görünüyor, öğrenmek isterdim?.. Herhangi bir yaşam öyküsü?.. Kendiliğinden ilginç, öznel durumlara rastlanabilir. İnsan bir vitrine bakar gibi bakar ve hayranlık duyar ama sırtını döner dönmez de unuttur. Bütün yazarlar böyle bir sonuca varmaktan korkmak zorundadır, hele benim gibi bu işe yeni başlayanlar...”

İnce parmakları örtüleri sinirli sinirli çekiştiriyor, yüzü aynı sert ifadeyi koruyordu; yaratıcı sürecin çözümlenmesinin kendisi için büyük önem taşıdığı anlaşılıyordu. “Tek başına durum” ve “istisna” olmaktan korkmamak gerektiğini söyledim ona.

Sözümü tatlılıkla kesti: “Sadece bir durum: İyiliksevverliği-nizle beni yatıştırmaya çalışmayın!.. Benimle içten ve acımasız konuşun... Ufacık çocuktum ama çoktan askerdim, süvari-yidim. Şimdi bile bir ayağım üzengidedir.”

Sesinde, iradesinin ne kadar sağlam ve sarsılmaz olduğunu hissettim. Ona sevincini geri getirdiğim için mutluydum. Yarrattığı eşsiz Pavel, çağdaşların ve gelecek kuşakların gözünde, çağımızın değişimlerini canlandıran ve canlandıracak olan kahramanlar arasında yerini çoktan almıştı.

“Benim Pavel'im seviyecek mi acaba?” diye mırıldandı alevli bir sesle; sonsuz mutlu bir gülüş, güneş gibi aydınlattı yüzünü.

Romanının örgüsünü, konuşmalarını, betimlemelerini başarıp başaramadığını, kişilerin tipik çizgilerini belirtip belir-

temediğini öğrenmek istiyordu. Bütün soruları, edebî yaratış sorunları hakkında çok okumuş, çok düşünmüş olduğunu göstermekle kalmıyor, onun yetkin bir yazar olduğuna da tanıklık ediyordu. Sevip nefret ettikleri, sahip oldukları ve söz etmek istediği şeyleri bilmeyen gençlerimize hiç benzemiyordu. Bu konuda katı bir anlayışı vardı: “Başka türlü nasıl olunabilir? İnsanın kör gözle bile çalışabileceği bilinmezse! İster ünlü, ister çiçeği burnunda bir yazar ol, işin özünü düşüneceksin. Kitabın topluma kesin olarak hangi alanda katkıda bulunabilir?.. Bu soruya kesin ve açık cevap vermek, kendine karşı acımasız olmak zorundasın; bunun anlamı, senin bir değerinin olmadığıdır.”

Ostrovski çalışma tasarılarından söz ediyor, süreler beliriyor ve tasarılarını durmadan genişletiyordu. Karşımda güçlü, çelik iradeli, savaşçı biri vardı.

(.....)

“İşte yine saflardayım... Önemli olan budur... Tekrar yine saflardayım!.. Nasıl muhteşem, nasıl güzel bir hayat var önümde bilerseniz!..”

Yeni romanı *Fırtına Çocukları*'na çalışıyordu. 1934 yılında onu Soçi'de görmeye gittiğim zaman olayları ve kitabın değişik evrelerini canlı ve renkli biçimde anlatmıştı. Şimdi trenimiz Moskova'ya doğru yol alırken bize yine o romandan söz ediyordu. Av kulübesinde geçen bölümü anlatmaktaydı.

Devrimin gözü pek ve genç destekçisi Andre Ptakha ve arkadaşları, onların gençliğinden, tecrübesizliğinden yararlanan kalles düşmanın ihanetine uğramış, ele geçirilmiştir. Av kulübesi bölümünü neşeyle anlattı; romanının son bölümlerinin ilk şekliydi bu.

“Böyle görüyorum onları... Alınan ders çok acı ve sert!.. Çabuk inanıyorlardı, düşmanın hainliğini sezememişlerdi. Bu yüzden son derece zor deneylerden geçmeleri gerekecek!.. Sınıf

savaşı, tecrübe ve kavgalarda öğrenilen bir bilimdir. İnsan tecrübeyi kimi zaman çok pahalı öder. Av kulübesi dramı bizim delikanlıları amansız deneylere sürükleyecek ama aynı zamanda çok şeyler kazandıracak. Gözü pekliliklerinde, gençlere özgü ve saf romantizmlerinin büyük kısmını korumuşlardır. Bu kış sabahı onları olağanüstü olgunlaştıracak. Onlar orman yolunda yürüyen tecrübesiz gençler değildir artık, yetişkin savaşçılardır. Bu dondurucu şafak onlar için amansız bir karşılaşma saklamaktadır ama yeni savaşlar gelecek ve delikanlılarım muzaffer olacak. Zafer çok, çok büyük olacak..”

Çok yorgundu, bir öksürük nöbetine tutuldu, alında boncuk boncuk ter taneleri dizilmişti.

(.....)

Onu görmeye gittim. Akşam olmak üzereydi, günlük çalışmasını bitirmişti. Üzerinde her zamanki asker ceketi vardı, yorgun görünüyordu. Kaç saat çalıştığını sordum.

“Oh, pek fazla sayılmaz,” dedi kaçamak yollu ama sonunda doğruyu söyledi: “On saat kadar. Doğru bulmuyor musun? Ama çalışmaya karşı büyük bir açlık duyuyorum... Doğrusu hiçbir şey yapmamak, bana âşıkların ayrılığından daha ağır geliyor. Çalıştığım zaman yeryüzünde benden daha mutlu insan yoktur!.. Genellikle mutlu bir çocuk değil miyimdir ben?”

(.....)

Durmadan okuması gerektiğini tekrarlardı, gerçekten de soylu bir doymazlıkla, kültüre olan derin aşkla okurdu. Güçlü yönlerini bildiği kadar zayıf yönlerini de biliyordu. Kahramanlarının aşkın ve kinin yakıcı yalımını, çalışan halkın düşmanlarıyla savaşmanın ve onları yenmenin kanmaz susuzluğunu temsil ettiğini biliyordu. Güçlü ve atılğan kahramanlarının bu savaşta doğduğunu ve devrim tarafından şekillendirildiğini biliyordu; bütün parçaları yazar tarafından yaratılmış kişiler olmadıklarını, sanatsal açıdan geçerli, kendilerine özgü bir varlıkları vardı onların.

Günleri katı bir düzen içinde geçiyordu. Sabahın erken saatlerinde çalışmaya başlıyor ve yaptığı işe zekâsının, yüreğinin, iradesinin tutku ve direngenliğini koyuyordu. Günler boyu bu olağanüstü ve insanüstü güçlüklerle dolu ebedi çalışmayı izlemiş olan sekreteri Bayan A. P. Lazareva'nın anılarını aktaracağım buraya.

“Nikolay Ostrovski'nin hayatı sanki bir irade eğitimiymi,” diye yazıyor. “Hastalığın bana saldırdığı oranda, ben de onunla canla başla savaşıyorum. Benim başlıca savaş olanağım çalışmadır. Sekreterlerim üç kez sekiz saati birbirine ekleyerek çalışıyorlarsa bu demektir ki hastalığın saldırıları özellikle amansızdır. Doğa beni yıkamaz. Teslim olamam, teslim olmaya hakkım yoktur benim. Davranışım benim özel sorunum değildir... Bununla birlikte irademi denetlemeyi, acılarımı ona bağımlı kılmayı, bağışlamaz acılarla kıvranırken gülümsemeyi iki günde öğrenmedim.”

(.....)

“Ancak kısa uyku saatlerinde acıdan kurtulabiliyordu ama zorunlu hareketsizliği nasıl da yorucuydu. Çoğu zaman uyurken durumunu unutuyordu; uyanınca yaptığı ilk şey ayağa kalkma çabasıydı. O zaman trajik hareketsizliğin verdiği hisyepyeni bir acıyla sarıyordu varlığını. Bununla birlikte bunları dışarı vurmazdı, ne hissettiğini yüzünden okumak olanaksızdı. Çevresindekilerle çabuk konuşur ve alışılmış hızıyla çalışmaya başlardı... Ostrovski'nin büyük bellek ve düşünce disiplini vardı. Bu, özellikle yazdırırken belli olurdu: Romanın yapısı ve sade örgüsü ilk taslakta ortaya çıkardı; bu disiplin genellikle karalamasız yazdirdığı mektuplarında da hissedilirdi.

“Kendini yaratıcı ilhama kaptırınca her şeyi unutturdu, sancılarını, sonsuz yorgunluğunu, hatta yemek yemeyi bile unuttu. Saat gece yarısını çalınca yorgunluktan bitkin ama hoşnut olur, çoğunlukla üzülererek ertesi sabaha kadar çalışmayı bıraktı.”

(.....)

“Gar büfesinde komi olarak çalıştığı kara yılları hiç unutmazdı,” diyor Lazareva. Şöyle dermiş büyük usta: “Buna yorucu demek de yetmez, dört bir yana koşmak, girip çıkmak, koşmak, şunu bunu taşımak gerekiyordu!.. Ama hayatı görüyordum, hayatın alt kısmını, tıpkı bir mahzen penceresinden gelip geçenin kirli ayaklarını görüyormuşsun gibi. Önümden nice enkazlar geçti, sayısını saymak olanaksız!.. Zeki, yetenekli insanlar, çocuklar gibi saflar, köpek gibi hırlayanlar... Büfede çıraklık ederken zilletin sayısız örneklerini gördüm... Ama günden güne düştüklerini gördüğüm kadınların ve genç kızların yazgıları, bana büyük bir korku ve acıma duygusu verirdi. Fakat hayatın korkunç ve acınacak görünüşleri aklıma takıldığı oranda düşündüm: İnsanlar bu şekilde sonsuza kadar yaşayamaz, bir gün sabırları tükenir... İnsanın var oluşuna layık bir hayat değil bu! Kadınları, analarımızı, bacılarımızı, karılarımızı düşüren, korkunç şekilde yok eden bir hayat!.. Hangi toplum düzeni böyle bir hayata göz yumabilir?.. Kadınlara saygı duyup onları korumayı dünyaya ancak devrimciler öğretebilir.”

(.....)

Konuşma, *Fırtına Çocukları* romanının kadın kişilerine geldi. Ostrovski daha da ateşli konuşuyordu. Kitabında aşkın büyüklüğünü ve derinliğini göstermek istiyordu, kadın arkadaşına karşı olan ahlaki ve insani davranışını anlatmak istiyordu.

“Aşksız arkadaşlık olabilir ama dostluk, arkadaşlık ve ortak ilgi olmaksızın aşk bayağıdır... Bu aşk bile değildir, bencil zevk, hoşça bezenmiş boşluktur.”

Kitabını okuyan bir kadının kendisine gönderdiği mektuptan söz etmeye başladı. Sevdiği adamla olan ortak hayatlarının başarısızlıkla sonuçlandığını yazıyormuş.

“İnsanlar hayatlarını rezil etmek için ellerinden geleni yapıyor. Bir şakayla, sorumsuz bir tasasızlıkla başlar bu; kişisel duygularım beni ilgilendirir, değil mi?.. Canımın istediğini yapıyo-

rum, hepsi bu kadar... Ne beyinsizlik!.. Son çözümlemede, tüm değerlerimiz ve eylemlerimiz, içinde yaşadığımız ve kendisi için çalıştığımız topluma özgüdür. Hafif ve bencil insanlar, sadece kendi hayatlarını berbat ettiklerini düşünür, oysa beşikteki çocuklarının hayatını berbat etmişlerdir bile.”

(.....)

“Geçmiş geçmiştir ama palavra atmıyorum, kızların beni tatlı tatlı süzdükleri zamanlar oldu... Bense çekingendim, utançtım sanki inadına... Gerçekten de size baktıkları sırada bir Maroussia'nın, bir Olessia'nın mavi ya da kömür gözlerinde insanın kendisini seyretmesi hoş şeydir... Ama insan savaşırken bunları kafasından söküp atmalıdır... Ve sonra, insan şöyle gelip geçerken bir genç kıızı öpüp başını çevirip gidemez, ona birbirinden güzel şeyler anlatıp genç varlığın hayatını berbat ettikten sonra atına atlayıp alıp başını gidemez, öyle değil mi? İnsanın damarlarında kan dolaşır çayır çayır yanarken, hiç kuşkusuz ölçülü davranmak zordur ama ben kendimi her zaman disiplin altında tuttum. İnsanın iradesi galip gelince mutlu olur!..”

(.....)

“En azından beş yıllık bir plan yapmam gerek,” diyordu. Bu tasarısı ciddi ve katıksızdı. “İkinci ve üçüncü kitaplarda büyük bir çalışmaya girmem gerekecek: Polonya Sosyalist Partisi'nin ve Pilsudski taraftarı faşistlerin askerî kişiliğinin aşağılık politikasının ipliğini pazara çıkarmam gerek... Sonunda benim delikanlılar devrimci olmak için yeterince olgunlaşacaklar. Geliştikçe, partizan hareketi yeni güçleri, kahramanları kendine çekecek... Tanıdıklarımızdan bazıları yok olacak, böylesine zorlu bir mücadelede kurban vermemek mümkün mü? ...”

“Andre kurtulacak mı?”

“Hiç şüphesiz,” diye haykırdı güçlü bir sesle. “Kızıl Ordu'ya girecek... Oraya Polonyalı kılıcından kurtularak varacak. Olessia mı? Yazgısı hakkında kesin kararım yok ama Andre ile Olessia'nın, mutluluğu hak ettikleri kanısındayım.”

(.....)

Ostrovski'nin kitapları, bir savaşçının, yeni hayatın kurucularından birinin zaferidir. Bu büyük yazarın hayatı, emeğin zaferidir; sanatçı cesaretinin zaferidir, sanatçı yılmazlığının ve ilhamının zaferidir. İlham sözcüğünü çok severdi ve ilhamın kendiliğinden gelmediğini, çalışmanın ve direngenliğin meyvesi olduğunu söylerdi. Ve bu direngenliğin bedelini biliyordu.

“Yazar, gün doğar doğmaz çalışmaya başlamalıdır, çalışmak istemelidir, tıpkı bir fabrika işçisi gibi.”

(.....)

Gerçek bir yazar olan Ostrovski kendi hayatından, iç savaş sırasında tanıdığı, omuz omuza savaştığı, haklarında düşündüğü, incelediği arkadaşlarının hayatlarından yararlanmıştı yapıtlarında. Bu yaşanmış ve hissedilmiş deneylerden, çağı bütün görünümüleriyle yansıtan çizgileri seçmeyi başarmıştır. Ostrovski, olağanüstü görünmemeleri için her çizginin, her ayrıntının üzerinde inatla durarak, tipik çizgilerin seçimini büyük titizlikle yapmıştır. Bunun tersinin, sanatı için yararlı olmadığını biliyordu. Ostrovski'nin bir işçinin hayatını örnek bir doymazlıkla okuduğunu, Rus devrimci-demokratlarının yapıtlarını olduğu kadar Rus edebiyat ve eleştirisinin klasiklerini uzun uzun incelediğini unutmamak gerekir. Demek oluyor ki Ostrovski kalemi eline almadan çok önce bile edebî yaratıya dair yasaları biliyordu.

(.....)

Ostrovski'nin, gerçek yanı ağır basan, doğru ve büyük mücadelenin tutku ve cesaretiyle dolu kitapları birçok Sovyet ve yabancı ulus kuşaklarını kendisine bağlayacak; onun savaşçı ve hümanist kişiliği, ilerici insanlığın belleğindeki canlı, etkili ve değerli yerini her zaman koruyacaktır.

BİRİNCİ KİTAP

BÖLÜM 1

Kapıya hafifçe vuruldu. Louise okumayı bıraktı, kulak kabarttı. Bir kez daha vuruldu kapıya hafifçe. Sanki rahatsız ettiği için önceden özür dilermiş gibi ürkek, kulağa hoş gelen yumuşaklıkta, yaşlı Joseph'ten başka kimse çalmazdı kapıyı böyle. Louise'in gözleri kendiliğinden eski duvar saatine yöneldi.

“Gece yarısını geçmiş... Yaşlı Joseph'i bu saatte buraya hangi sebep getirebilir?”

Zeromski'nin kitabı yataktan halıya kaydı. Belli belirsiz bir kuşkunun doğurduğu pek az hissedilebilir bir soğuk duyusu ya da biraz önce çıplak omuzlarının üzerine attığı ipek kimono titretti Louise'i.

“Sen misin Joseph?”

“Benim Madam la Kontes.”

Yaşlı uşağın her zamanki gibi uzun uzun eğilmeksizin odaya girişini, afallamış halini gören Louise olağanüstü bir şeyler olduğunu anladı.

“Sayın Kont Edouard geldiler, Madam la Kontes...”

“Ne?.. Edouard mı?.. Nerede?” diye sordu Louise pek az duyulan ama kendisine bağırıyormuş gibi gelen bir sesle.

Louise, kocasının bu ani dönüşünü hiç mi hiç beklemiyor-du. Bir süre boş yere sesini ayarlamaya çabaladı. Daha fazla düşünmeksizin, fırladı çıktı odadan. Büyük salonu, kuyruklu piyanonun üzerine konmuş mumun solgun ışığı aydınlatıyordu. Gri bir asker kaputu giymiş bir adam sırt çantasını

çıkarmaya uğraşıyordu. Kapının açıldığını duyunca hemen döndü. Louise'in elleri kimonosunun açık göğsünü bilinçsizce kapattı; rengi atmış kürk kalpağını gözlerine kadar indirmiş bir yabancı, mumun solgun ışığından çıkıyordu. Kontes'in bakışı, şaşkınlıkla adamın gür sakalları üzerinde takılıp kaldı. Asker, Louise'i ellerinden tutup kendine doğru çekti. Louise geri çekilmek istedi ama adamın güçlü kolları bırakmadı onu.

Yabancı adamın yüzü Louise yaklaştıkça korku uçu gitti, geldiği gibi bir anda. Ne çalı gibi sakallar, ne de kapak yanıtamazdı artık onu. Binlerce göz arasında Edouard'ın gözlerini tanıyabilirdi o, yay biçiminde ince kaşların altındaki hafifçe yumuk gözleri. Ama yine de kendi Eddie'si değildi, bu parlak kırmızı apoletli, kibar muhafız albayı.

Bıyıkları, sakalı, kirli üniforması kötü tütün kokuyordu. Islak kaputundan kekre, dayanılmaz bir koku yayılıyordu.

Moguelnitski karısının ruhsal durumunu anladı. Bu yüzden dudaklarını şakaklarına inen ipek gibi saçların üzerine kondurduktan sonra tatlı ve titrek dudaklarından öpmeksizin bıraktı onu.

Yaşlı uşak yanlarında duruyordu.

“Beni böyle bir durumda gördüysen suç Joseph'in. Ben yıkanıp üstümü değiştirmeden sana haber vermemeliydi,” dedi Edouard, özür dilermişçesine, kalpağını çıkarırken.

Yorgun bir hareketle elini birbirine girmiş saçlarının arasına soktu. Bu pek iyi tanıdığı hareket Louise'in bütün sevecenliğini uyandırdı. Kirli giysileriyle bu çok değerli varlığın iğrendirici görünüşü karşısında bir an tikslenme duygusuna kapıldığı için büyük bir acı duydu. Joseph'in varlığını unutarak kocasına sarıldı, başını elleri arasına aldı, canı gibi sevdiği gözlerinden uzun uzun öptü. Hep aynı gözlerdi. Yumuşak ama kararlı bir tavırla kocası onu kendisinden ayırdı:

“Sonra Louisette, sonra... İlkın şu paçavralardan kurtulmam, sonra da iyice yıkanmam gerek. Kirden ölüyor gibiyim. Son iki gün, bir lokomotifte yolculuk ettim, kömürlerin üzeri- ne yattım, hemen hemen hiç uyumadım...”

Bir saat sonra, karısının odasına girdi Edouard. Louise bir kez daha şaşırdı. Sakal bırakmıştı ama kıvrıcık saçlarını us- turayla kazıtmıştı. Güçlü ve biçimli başı cilalı gibiydi, alnının köşeleri parıldıyordu. Bu kez de benzemiyordu kendisine, gi- dişinden önce kendisine yakışmadığını bildiğinden saçlarını hiç kazıtmazdı. Joseph’in Kont’un gardırobundan çıkardı- ğı gri giysi, Louise’e evliliklerinin Nice’te geçen ilk aylarını anımsattı. Kocasını sivil elbise içinde ilk kez orada görmüştü.

“Eh artık benden korkman için hiçbir neden yok sevgilim, öpebilirsin beni,” dedi.

• • •

Sabah, iyi kapanmamış perdenin aralığından solgun bir ışık demeti gibi süzöldü. Louise uyandı, kocasını uyandır- mamak için yerinden kımıldamadı. Onun uyuyuşuna bak- tı. Edouard derin derin soluk alıyordu, ipek gömleği soluk çizgili, ağzı yarı açıktı. Sürekli tehlike, bekleyişler, uykusuz geçen geceler, hepsi birden bu dudakların üzerinde görünü- yordu. Bol şarap, bol yemek ve karısının okşamalarıyla ken- dinden geçmiş, yorgunluktan daha söze başlar başlamaz uy- kuya dalmıştı.

Eğer şimdi buradaysa Louise burada olduğu içindi. Şüphesiz hiç unutmamıştı onu. Paris’ten başlayıp iki sınır aştığı bu tehlikeli yolculuğu da onun için yapmıştı. Evet, ona bazı gö- revler vermişlerdi... Eğer Polonya’nın en güzel kadınının ken- disini burada beklediğini bilmemiş olsaydı bütün bu tehlikele- re, bu yoksunluklara göğüs germek için Paris’ten ve Savunma Bakanlığı’ndaki görevlerinden ayrılır mıydı?

Bu son sözleri uykuya dalarken söylemişti. Ve onun kendisine anlattığı pek az şeyden, Louise, çok önemli olayların oluştuğunu, bilinmeyen, korkunç ve amansız bir tehlikenin hayatını tehdit ettiğini anlamıştı.

Ama bütün bunlar onun mutlu olmasına engel değildi. Ne olursa olsun kocası yanında oldukça korkacak bir şey yoktu. Her zaman karar vermesini, bütün koşullarda gerektiği gibi davranmasını bilmişti o ve şimdi de böyle olacaktı. Ne kadar önemsiz olurlarsa olsun, bütün sorunların karar verme zorunluluğunu onun geniş omuzlarına bırakırdı.

Edouard, uykuya dalışı gibi yine birdenbire uyandı. Bakışları karşılaştı, gülümsediler.

“Boynunu kör bir bıçakla kesiyorlarmış, yüzün bir haydudun suratıymış gibi bir şeyler hissettiğin anda, tam bu anda, uyanmanın tuhaf bir etkisi var. Ne dersin? Ama çok geç oldu, kalkmak gerek.”

“Kapat gözlerini Edouard, giyineceğim.”

Eğlenen bir alçakgönüllülükle gülümsedi Edouard.

Louise’in halının üzerine bırakmış olduğu kitabı alıp okuyormuş gibi yaptı. Zeromski’nin... *Sadık Nehir*... Ayaklanmalar, fedakârlık, sadakat romantizmi... Hiç değişmemiş... Giyinirken hep gözlerimi kapatayım istiyor. Ne çocuk! Hep romantik böylesine!..

• • •

Her sabah olduğu gibi, Moguelnitski Kontlarının bu eski şatosu, yirmi yedi odasıyla yavaş yavaş canlanıyordu. Bir bölümünde uşakların, hizmetçilerin oturduğu alt kat çoktandır uyanmıştı. Mutfakta kahvaltı hazırlanıyordu. İki hizmetçiyle bir genç uşak holü ve büyük salonu düzenliyorlardı. Üst kat henüz uykudaydı. Louise’in oda hizmetçisi, yaşlı Joseph’in torunu, on altı yaşında bir genç kız olan Elise, hanımının odası-

nı düzene sokmak istedi ama kapalıydı kapı. Durumu dedesine haber verdi. Yaşlı adam Kontes'i rahatsız etmemesini, öteki odaları düzenlemesini söyledi.

Edouard, Louise'in tuvalet masasının üzerindeki değerli bibloları tek tek gözden geçirirken onun geri gelmesini bekliyordu. Arkasında Joseph, az sonra geri geldi genç kadın. Yaşlı adamın ak saçlı başını iyice indirdi. Zayıf, çıkık kürek kemikleri mavi uşak giysisinin altından iyice belli oluyordu. Joseph, Edouard'ın küçücük bir çocuk olduğu dönemden beri hizmetindeydi. Yaşlı adamın, Kont'un ailesine karşı, efendisinin evindeki yaşlı bir bekçi köpeğinin bağlılığına benzer duyguları vardı. Şatoyu Joseph'siz düşünmek olmayacak bir şeydi. Moguelnitski'ler giriş yerindeki iki ortaçağ zırh takımı kadar almıştı ona. Joseph'ler tıpkı zırh takımları gibi kuşaktan kuşağa miras kalmışlardı.

Yaşlı adam uşaktı. Oğulları, torunları sanki miras kalmırmışçasına Moguelnitski'lerin uşağı oluyorlardı. Joseph, Edouard'ın büyük babasının hizmetine girdiğinde on beş yaşındaydı. Bu yüzden ilişkilerinde yaşlı adama belli bir senli benlilik tanıyor ve ona büyük güven besliyordu.

“Her şeyi dediğim gibi yaptın mı Joseph?”

“Evet, sayın Kont'un gelişlerinden hiç kimsenin haberi yok. İşte, Madam la Kontes'in yatak odasının yanındaki çalışma odasının anahtarı. Kont ve ben hariç hiç kimse girmedi oraya... Elise ortalığı düzeltirken Kont Hazretleri çalışma odalarında beklemek zorunda kalacaklar. Hiç kuşkusuz torunum kimseye bir şey söylemez, ama böylesi daha iyi...”

Joseph, yaşlılıktan ileri gelen kırık bir sesle yavaş yavaş konuşuyordu. Edouard, onun zayıf yüzüne, beyaz uzun favorilerine dikkatle bakıyordu. Son üç yıl içinde ne kadar yaşlandığının şimdi farkına varıyordu.

“Çok güzel Joseph. Şimdi bana şu Alman komutanı anlatabilirsin. Adı neydi onun?”

“Adolphe Sonnenbourg, Kont Hazretleri. Komutan, eğitim odasında oturuyor. Bir buyrultusu var. O zavallı mutfaktan dışarı çıkmıyor, Adam ile birlikte hizmetçilerin odasında yatıyor. Binbaşı kibar bir adam, doğrusunu söylemek gerekirse dürüst bir adam. Askerlerine kümesimizi yağmalamalarını yasakladı yoksa bu adamlar piliçlerimizi, kazlarımızı boğazlamakla vakit geçirirlerdi.”

Edouard onun sözünü keserek:

“Malikânede kaç Alman var?” diye sordu.

“Bütün bir süvari bölüğü. Atları bir aydır yulafımızı yiyorlar. Başlangıçta, asaletmeap buna izin vermiyordu. Bunun üzerine Almanlar kâhyayı tutukladı, biz de ambarları açmak zorunda kaldık. Şimdi komutan bizde oturduğu için Almanlar hiç değilse samanı köylülerden alıyorlar, önceleri hep bizden alırlardı...”

“Askerler nerede oturuyorlar?”

“Çiftlikte.”

“Güzel. Peder Jêrôme’a ne zaman gideceksin? Onu hemen bugün görmek istiyorum.”

“Hemen gidiyorum. Başka bir emriniz?”

“Yok.”

Joseph, bir an durdu kapıda.

“Peder Jêrôme’a Kont Hazretleri’nin gelişinden bahsedebilir miyim?”

Edouard, başıyla evet işareti yapmadan, bir süre duraksadı. Moguelnitski’ler yalnız kaldılar. Edouard karısına yaklaştı.

“Özür dilerim Eddie ama Peder Jêrôme’u neden görmek istediğini anlamıyorum. Ona günahlarını itiraf edeceğine inandıramazsın beni!”

Neşeli bir kahkaha attı.

Edouard onu sevecenlikle kucakladı.

“Peder Jêrôme canını sıkar mı?”

“Hayır. Ama yine de oldukça tuhaf. Ne baban, ne kardeşin, ne Stephanie; hiçbiri senin eve döndüğünü bilmiyor.”

“Oysa, Peder Jérôme özel bir davet alıyor değil mi? Şaşırtmamalı bu seni. Ev ağzına kadar Alman ile doluyken geceleysin, altını üstüne getiremezdim. Hem üstelik... Bir Fransız subayım ben. Anlıyorsun değil mi, Louison? Yarın Varşova’ya gitmek zorundayım. Buraya gelişim ne kadar az bilinirse o kadar iyi.”

“Nasıl, gidiyor musun?”

“Hemen geri döneceğim, Louise.”

“İyi ya, benimle birkaç saat geçireceğine, şu aşâğılık Cizvit’i çağırıyorsun.”

Edouard gülümsedi.

“Bir iş için Peder Jérôme’â ihtiyacım var. Seni ilgilendirmeyen şeyler. Beni bağışlamalısın ama Peder Jérôme geldiği zaman onunla baş başa konuşmak zorundayız. Kardinal’den bilmem ne istemiş. Of, kilise işleri... Bu onun sırrı, bir başkasının varlığı onu tedirgin edebilir. Şimdi bana izin ver de sana birkaç soru sorayım.”

“Dinliyorum Eddie.”

“Söyle bana, bu komutan hep sizinle mi yemek yiyor?”

“Evet, baba ve Stephanie masaya davet ediyor onu. Şikâyet edilecek bir davranışı yok. Oldukça iyi Fransızca konuşuyor... Ama bazen bir başka subayı, Teğmen Schmultke’yi de birlikte getiriyor. Kaba bir Bavyalı. Yaptığı ahmaklıkları, bayağı iltifatları bir duysan! Üstelik burada evin efendilerinin biz değil, kendileri olduğunu anlatmak istiyor. Baba, Schmultke’nin kendisine büyük yardımlarda bulunduğunu söylüyor. Ama bana göre sevimsiz bir adam.”

Edouard, karısının sözlerinin çok daha önemli şeyler gizlediğini anlamakta gecikmedi, ağır ağır kaşlarını çattı. Louise kocasının duygularını hissetti, alnında yukarıdan aşâğı dikine

inen kırışık çizgiyi silmek için parmaklarının ucuyla kaşlarını okşadı. Bu sessiz dokunuş hep uzlaştırırdı onları. Karısının parmakları daha sonra dudakları üzerinde gezinirken Edouard bilinçsiz bir şekilde onun yüzüğünün taşlarını düşündü.

“Louisette, mücevherlerini nerede saklıyorsun?”

Louise’in sık kirpikleri şaşkınlıkla titredi.

“Saçma bir soru bu Eddie! Üç yıldan beri nasıl yaşadığımı sormuyorsun bana, tutmuş...”

“Hâlâ bir çocuksun Louisette... Sana sordum, çünkü sahip olduğumuz servetin değerini bilmek zorundayım. Daha sonra nedenini söylerim sana. Elmaslarının değerini hatırlıyor musun, kaç altın rubleydi?”

“Annem birinde halama, çeyizime giren mücevherlerin yüz yetmiş bin rubleye yakın olduğunu söylemişti. Bir de senin bana verdiğin elmaslar var, onların değerini de kendin biliyorsun.”

Edouard kafadan çabucak bir hesap yaptı:

“Yüz yetmiş bin, yüz yirmi bin daha, iki yüz doksan bin eder. Bahçeye gömülü küpün içinde on altın rublelikler halinde iki yüz bin var. Fransa Bankası’nda altı yüz bin frank. Londra Bankası’nda Louise adına on iki bin İngiliz lirası. Ve cebimde on yedi bin Alman markı... Bunların hepsi de para halinde. Yaklaşık olarak bir milyon altın ruble eder. Bunların yarısı Louise ile benim. Yedi milyonluk kişisel servetimden kalanların hepsi bu!.. Böyle bir zamanda, dokuz bin hektarlık toprağı, malikâneyi, çiftlikleri, buhar değirmenini, beyaz taş ocağını, bin altı yüz bin hektarlık ormanı... Bunların hepsi yıkılıp yakılma tehdidiyle karşı karşıyayken gerçek bir servet saymak gerçekten çok güç. Bütün bunlar savaşla kazanılmak zorunda olan şeyler... Şimdilik, yarım milyon rublemiz var, eh, pek iyi sayılmazsa da hiçten iyi.”

Kapının arkasında gülmeye karışık sesler duyuluyordu.

Bir kadın sesi, inandırıcı bir tonda:

“Ladislav, kusursuz davranmayı öğrenmenin sırası şimdi,” diyordu.

“Stephanie ile Ladislav,” diye fısıldadı Louise endişeyle, “Joseph hasta olduğumu haber vermişti onlara ama bak yine de geldiler.”

Edouard, peşi sıra karısını da sürükleyerek yatak odasına geçti. Çalışma odasının kapısını hızla açtı.

“Onlara şimdilik bir şey söyleme, mümkün olduğu kadar çabuk başından savmaya bak,” dedi kapıyı kapatırken.

“Neyin var sevgilim, hasta mısın yoksa?”

Stephanie kapının eşiğinde gevezeliğe başlamıştı bile. Arkasında Ladislav Moguelnitski vardı; paten kayarmış gibi odaya hızla daldı.

R’leri genizden söyleyip Louise’in etrafında ustalıklarla dönerek “ama her zamanki gibi güzel vallahi” dedi. Louise’in yanına geldi.

Sarkık dudakların ellerine dokunuşuyla hissetmeye alıştığı iğrenme duygusunu yine hissetti Louise. Çocukluktan çıkıp erkekleşmeye başlayan bu delikanlıya karşı nedenini bilmediği bir iğrenme duygusu vardı.

“Görüyorsunuz ya Louise, kaynımızın eğitimi için dökülen kucak dolusu para hiçbir işe yaramıyor. Bir yarış jokeyi gibi hep birinci gelmek istiyor.” Stephanie’nin dudaklarında aşığılıyıcı bir gülümseme vardı.

Halinden memnun Ladislav, papyonunun düğümünü sıkı kıstırdı.

“Hız ve güç! Büyük kaptanların ilkesi budur!”

Konuşma tatsızlaştığından, konuyu değiştirmek için kocasından gelen mektubu Louise’e göstermesini Stanislas önerdi Stephanie’ye.

İlgilenen Louise “ne diyorsun Stanislas,” dedi ve Stephanie’nin yanına, divana oturup omuzlarından tuttu.

Ladislas karşlarına yerleşt, Stephanie'nin biçimli, göz alıcı baldırlarını, Louise'in ince bacaklarını seyre koyuldu.

"Stephanie, sevgilim." Louise, çalışma odasında bulunan Edouard'ın duyması için bilerek sesini yükseltiyordu: "Kurmayımız şu anda Kiev'de bulunuyor. Büyük bir kent, doyurucu bir sanat hayatı var, opera fena değil. Dün, örneğin, Faust'u dinlemeye gittik, bizim albay, tiridi çıkmış moruk Beckendorf, iyice şaşkına döndü: 'Tıpkı Münih'te gibi! Kim der ki burası barbar, haydutların kaynaştığı bir ülke diye.' Sana daha önce de yazmıştım. Ostrog'u işgal ettiğimiz zaman on beş gün izin aldım, Volhynia'daki topraklarımızı görmek için Maly Borovitsy'ye gittim. Orada gördüklerim karşısında kapıldığım öfkeyi tahmin edemezsin. Yağmalanmış bir ev, bomboş odalar, kırılmış pencere camları. Dam çatısının sacları bile sökülüp alınmış. Bütün makinelere zorla el konmuş. Çiftlikte, köylüler atları, sığırları alıp götürmüşler, buğday ambarları boşaltılmış. Geriye soyulmuş binalardan başka bir şey kalmamış. Pislik ve bırakılmışlık her şeyi istila etmiş. Yönetici öldürülmüş, memurlar alıp başlarını gitmişler. Borovitsy'de bulunan Frankfurt alayının bir müfrezesi sayesinde soruşturma ve araştırmaya giriştim. Evinde oturduğum Paissi adlı bir Rus papazı malikâneyi kimlerin, nasıl yağma ettiğini anlattı bana. Tavsiyesi üzerine köyde sıkı bir arama yaptık. Pek tabii pek az kalıntı bulabildik. Hepsi ancak üç beş şey. Frankfurtlulara bizim eve yerleşmelerini teklif ettim. Bölge polis şefi de (Hancı Mazurenko'nun oğlu, hatırlıyor musun) ailesiyle birlikte bize yerleşti. Onu geçici olarak yönetici tayin ettim. Çok yararlı ve yardımsever olduğunu ispat etti. Yağmalanan her şeyi son buğday tanesine kadar toparlayacağına yemin etti. Otuz marka ondan daha iyi bir yönetici bulamazdım. Frankfurtlular ve o, köyün dışında yaşamaktan çok memnunlar (hepsi bir arada bulunuyorlar), gerekince, kendilerini savunmaları çok

kolay olacak. Sırası gelmişken şunu da söyleyeyim ki partizan çeteleri etrafı talan edip yakıp yıkıyor. Papazın bana adlarını bildirdiği kişiler ne yazık ki bizim köye varışımızdan önce ormana saklanmış. Bydlo'lardan* başka kimse kalmamış. Soygunun tadını almak için, bu sersemeleri sıra dayacağından geçirmesini emrettim Mazurenko'ya. Dayak faslında ben orada değildim. O gerekeni yapmıştır.”

“Ne korkunç şey,” diye mırıldandı Louise. Elinde tuttuğu mektubu dizlerinin üzerine düşürdü.

“Doğru, bu olay Stanislas ile Fanie'yi perişan etti. Borovitsy'de hiç olmazsa binalar ayakta. Oysa Galiçya malikânesi tamamen yandı. Ama neden böyle hanım evladı gibi davrandığını anlamıyorum. Ben olsam, köyün yarısını sallandırır, rezillerin bütün hayvanlarını, atlarını, tohumlarını ellerinden alardım,” diye söze karıştı Ladislas.

Louise heyecan içinde yanıtladı: “Ben insanları kırbaçlatmanın korkunç olduğunu söylüyorum, belki de hiç suçları yoktu zavallıların. Bunu, Stanislas yapsın! Anlamıyorum... Ama gerçek bir soyluya yakışmaz bu.”

“Böyle düşünebilirsin! Sen ve Edouard, hiçbir şey yitirmediniz. Oysa Stanislas'la ben hemen hemen yoksul düştük.”

Stephanie gücenmişti.

“Gerçek soylu' sözcükleriyle ne demek istediğini bilmek ilginç olurdu,” diye parladı Ladislas. “Gerçekten de yalnızca siz Çernitski'ler mi bu onura layık?”

“Yeter Ladislas, yeter,” diyerek sabırsız bir hareketle susturdu onu Stephanie. “Görüyorum ki mektubu dinlemek istemiyorsunuz.”

Bir orman işletmecisinin kızıydı Stephanie. Babasının milyonları bir asalet rütbesinin yerini fazla fazla tutardı.

* Polonyalı toprak ağalarının Ukraynalı kölelerine taktıkları ad. Lehçe gerçek anlamı: “Boynuzlu hayvan.”

Ladislav'ın horoz gibi kabarması ona hep tuhaf gelmişti, şimdiye sinirlendiriyordu.

Ladislav bir şeyler daha eklemek istiyordu ama kapıya vuruldu; bir hizmetçi Kontes'e haşmetmeabın kendisini görmek istediğini bildirdi ve bacaklarını güçlkle sürükleyen güçsüz, şişmanlık hastası bir ihtiyarın içeri girmesi için saygıyla kenara çekildi.

“Joseph az sonra Peder Jérôme ile birlikte gelecek, sanki hepsi bile bile burada toplandılar ve hiçbirinin gitmeye niyeti yok,” diye düşündü Louise öfkeyle. “Peder Jérôme’u doğrudan doğruya Eddie’nin odasına götürmesi için Joseph’e haber vermek gerek. Sonra amma da tuhaf bir şey: Eddie burada ama kimsenin haberi yok! Gerçekten bu kadar tehlikeli mi onun için? Hele şu pis çocuk!”

“Melun sonbahar! Her yanım ağrıyor, durmadan üşüyorum. Adam, ört ayaklarımı, sonra gidebilirsin. Yatağımı hazırla.”

Yaşlı adamın sesi boğuktu, her sözcük için büyük bir gayret sarf ediyor gibiydi. Astım yüzünden güçlkle soluk alıyordu, hırıltıyla soluyordu.

Adam dışarı çıktı.

Stephanie yaşlı adamın yanına oturarak “Stanislav’ın mektubunu okuyoruz baba,” dedi.

Bir canlılık ışığı geçti Kont’un gözlerinden: “Ne var ne yok orada? Anlatın.”

Mektubun birinci bölümünü okumak zorunda kaldı. Sonra Stephanie okumayı sürdürdü: “Askerî postayla gideceğinden mektupta her şeyden bahsetmek istemiyorum. İç açıcı şeyler yazamayacağım için üzgünüm... Ukrayna, kızdırılmış bir arı kovanına benzemeye başladı. Arılar insanları sık sık sokmaya başladılar. Çelik zırhları yoksa insan burnunu dışarı çıkarmamalı, çünkü çok tehlikeli. Kim bilir belki de yakın zamanda görüşürüz. Umut edelim ki kader bize kötü

şeyler hazırlamıyor olsun ve sağ salim tekrar görüşelim. Edouard'dan haberiniz var mı? Hepinizin sağlığı yerinde mi? Babayı, Louise'yi ve Ladislas'ı benim için öp. Sana gelince sevgilim...' Tamam, gerisi benimle ilgili." Stephanie gülmeye başladı. "Stanislas gelecek, çok seviyorum. İnsanın sıkıntıdan canı çıkıyor burada. Bu bir türlü bitmeyen savaş can sıkıma başladı, özellikle son yıllarda. Bütün mevsim boyunca ancak iki balo verildi, onların da bir yankısı olmadı. En ilginç erkekler cephedeler şimdi. Adım başına askercilik oyunu. Hele şu mujikler Ukrayna'sında. Düşünüyorum da Berlin'de, Paris'te gerçek bir hayat olmalı, ama insan burada can sıkıntısından delirebilir."

İhtiyar hınçla "bunda sevinilecek bir şey görmüyorum," dedi.

"Nasıl olur, Stanislas geri gelmiyor mu?"

Casimir Moguelnitski kızgınlıkla Stephanie'ye baktı.

"Bir yığın geri dönüş var. Almanların durumunun son derece belirsiz olduğunu mektup açıkça söylüyor. Ukrayna'yı bırakırlarsa olacakları kestirmek güç değil. Onların ardı sıra Bolşeviklerin gelmesi yüzde yüz!"

Ladislas, aşağısamasını homurtuyla anlatmayı uygun buldu.

"Yapma baba! Üç yüz bin Alman askeri var Ukrayna'da. Dünyanın en mükemmel ordusu. Oysa senin Bolşevikler yabani köylü sürüsünden başka nedir ki, ellerinde de tüfekten başka silah yok. Alt tarafı bir tek zırhlı araba görünce çil yavrusu gibi dağılacak bir sürü. Bu hayvan sürüsünü, Brest-Litovsk'tan bu yana nasıl sürüp getirdiklerini Schmultke anlattı bana. Teğmen, Almanların pek yakında Bakü'yü, daha sonra da Moskova'yı alacaklarına inanıyor.

İhtiyar, sabırsız bir hareketle sözünü kesti onun: "Sus be, başlatma şimdi senin Schmultke'nden! İki adım ötesindeki mujiklerin hesabını göremiyor herif! Köylüler Zaionçkovski'nin

çayırliklarındaki yemlik otları yağmaladıkları zaman ne halt etti senin Schmultke'lerin, Sonnenbourg'ların? Bir süvari bölüğüyle oraya gitmenin çok tehlikeli olduğunu söyleyip yantıdılar. Ne oldu Barankeviç'in şeker fabrikasına? Gülerim hallerine! Elinde tek bir mitralyöz bulunan bir götü boklu çete fabrikaya varmalarını üç saat önledi! Sence fasarya mı bütün bunlar? Her gün yangının göbeğinde uyanmak tehlikesiyle karşı karşıyayız. Rahat rahat uyuyamıyorum. Canavar bunlar, her şeyi yapabilirler, iyice öğrendiler öldürmeyi. Onları sadece kuvvet durdurabilir. Bu kuvvetin bozguna uğradığını düşünmek ödümü patlatıyor. Tek desteğimiz Almanlar bizim. Geri çekilirlerse işimiz bitiktir.”

İhtiyar güç soluk alıyordu. Şakak damarları şişmiş, mavi kurtçuklara benziyorlardı. Bir öksürük nöbeti her yanını zangır zangır titretiyordu.

Herkes susuyordu. Louise pencereye yaklaştı. Kapının önünde bir araba vardı. Louise kapıya doğru giderken “özür dilerim,” dedi “sizi biraz yalnız bırakacağım.”

• • •

Louise onları yalnız bıraktığı zaman, Peder Jêrôme, Edouard'a “emrinizdeyim Kont Hazretleri” dedi.

Çalışma masasının iki tarafında karşılıklı olarak derin koltuklara oturmuşlardı. Peder Jêrôme, yarı inmiş kirpiklerin koruduğu, kara ve ışıltılı gözleriyle Moguelnitski'yi ihtiyatla inceliyordu. Peder Jêrôme yorgun ve uykulu görünmeye çalışıyorsa da Edouard incelendiğini hissediyordu.

“Gelişim sizi biraz şaşırttı değil mi Peder Jêrôme?”

Edouard, rahibin, örgü kemerinin siyah püsküllerini çekiştiren eğri parmaklarını gözden geçiriyordu.

“Gelişiniz beni şaşırttı mı? Belki, olabilir.”